

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

The 15th National Conference 2015 on Political Science and Public Administration

การประชุมวิชาการ

รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ

ระหว่างวันที่ 4 - 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

ครั้งที่
15

โลกาภิวัตน์ ภูมิภาคอภีวัตน์ ท้องถิ่นอภีวัตน์: นัยต่อสังคมไทย
Globalization, Regionalization and Localization: Implications for Thai Society

จัดโดย

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ได้รับทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยจาก

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

บทความฉบับเต็ม

เล่มที่

2/4

คณะกรรมการ

และ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร. ลิขิต อีร์เวคิน

ประธานกรรมการสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สมพล พงศ์ไทย

ผู้อำนวยการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา

ศาสตราจารย์ ดร. ศุภชัย ยาวะประภา

นายกสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ทพ.สมศักดิ์ จักรไพบูลย์

ศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ สถาอานันท์

ศาสตราจารย์ นพ.วันชัย วัฒนศัพท์

ศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข

ศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลีมนาน

ศาสตราจารย์ ดร. อัมพร อารักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร. โกวิทย์ กังสนนันท

รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยชนะ อังคะวัต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ เรืองประเทืองสุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีระพงษ์ บัวหล้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข

ดร. อมรศักดิ์ กิจธนานันท์

ร.ต.อ. ดร. วิเชียร ตันศิริคงคล

อาจารย์สมคิด เพชรประเสริฐ

อาจารย์พิมพ์ประไพ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

อาจารย์ธีระพงษ์ ภูริปาณิก

อาจารย์เจนวิทย์ นวลแสง

นายธานินทร์ ณะเฒ

นายปกรณ์ สัตยวณิช

นายวงศ์ภิญโญ เชียงทอง

นายกิตติ ตติยเกียรติถาวร

นางอรพร สดใส

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธร
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

รองประธานกรรมการ

ดร. จักรี ไชยพินิจ
ผู้ช่วยคณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสภาร ถิ่นบางเตียว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีระ กุลสวัสดิ์

ดร. ภัสนันท์ พ่วงเถื่อน

ดร. โชติสา ขาวสนิท

อาจารย์เจนวิทย์ นวลแสง

นายอิฏฐวัชร เตชะนันท์

นางสาวณปภา จิรมงคลเลิศ

นางสาวกุลญาดา เนืองจำนงค์

นายดุสิต รัฐศิลป์

นางจุฑามาศ ชูสุวรรณ

นางสาววราภรณ์ ช่วยประคอง

นายรัช ชันธประสิทธิ์

ว่าที่ร้อยตรีพุฒิธร สวาสนา

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

1. ศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลีมนานี
2. รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สมบูรณ์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยันต์ ไชยพร
4. รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวัฒน์ รัตนศักดิ์
5. รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ สามัคคีธรรม
6. รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยากร หวังมหาพร
7. รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ
8. รองศาสตราจารย์ ดร. อัครภรณ์ วงศ์ปรีดี
9. รองศาสตราจารย์ ดร. โคทม อารียา
10. รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์
11. รองศาสตราจารย์ ดร. โกวิทย์ กังสนันท์
12. รองศาสตราจารย์มานิต ศุภรสกุล
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิศาล มุกตารัศมี
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พจนา พิขิตปัจจา
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิสว่าง
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยตรี ดร. ณัฐกริช เปาอินทร์
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภมิตร ปิติพัฒน์
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีระ กุลสวัสดิ์
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โอฬาร ถิ่นบางเตียว
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษม เพ็ญพินันท์
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รงค์ บุญสวยขวัญ
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศาสตรินทร์ ตันสุน
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุระชัย ชูผกา
27. ร้อยตำรวจเอก ดร. วิเชียร ตันศิริคงคล
28. ดร. ประพีร์ อภิชาติสกุล

29. ดร. นิติ มณีกาญจน์
30. ดร. เก่งกิจ กิติเรียงลาภ
31. ดร. ปิยะ นาควัชร
32. ดร. วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ
33. ดร. ภัสนันท์ พ่วงเถื่อน
34. ดร. อนรรตน์ อนันทนาร
35. ดร. อมรทิพย์ อมราภิบาล
36. ดร. ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์
37. พันตำรวจโท ดร. ไหวพจน์ กุลาชัย
38. ดร. มาโนชญ์ อารีย์
39. ดร. จักรี ไชยพินิจ
40. ดร. ชัยณรงค์ เครือนวน
41. ดร. สกฤติ อีสริยานนท์
42. ดร. ชัยณรงค์ ศรีมันตะ
43. ดร. บุญรอด บุญเกิด
44. ดร. สกฤต อ้นมา
45. ดร. บุญเลิศ ยองเพชร
46. ดร. สรชัย ศรีนิสสานต์สกุล
47. ดร. สติธร ธนานิธิโชติ
48. ดร. โชติสา ขาวสนิท
49. ดร. ภัทรพงษ์ รัตนเสวี
50. ดร. ภัทราวดี มากมี
51. อาจารย์พงษ์ศร แก้วมณี
52. อาจารย์ณัฐวัฒน์ กฤตยานวัช
53. อาจารย์จิรายุทธ์ สีม่วง
54. อาจารย์นพวรรณ พึ่งพา
55. นายปกรณ์ สัตยวณิช

จินตกรรมสงครามและการสร้างชาติในภาพยนตร์ อิงประวัติศาสตร์ของไทยรบพม่า Imagined War and The Nation Building in Historical Thai-Burmese War Film

พิสิษฐกุล แก้วงาม

อาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

E-mail: pisitthikun13@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีสนามของการวิจัยคือโครงเรื่องเล่าที่ปรากฏในภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ว่าด้วยสงครามไทยและพม่า วิธีวิทยาที่ใช้เป็นวิธีวิทยาตระกูลหลังโครงสร้างนิยม โดยประยุกต์ทฤษฎีของมิเชล ฟูโกต์ ได้แก่ การปฏิบัติการทางวาทกรรมเพื่อวิเคราะห์โครงเรื่องเล่าของภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ในฐานะของตัวบท ผลการวิจัยสรุปว่า การสถาปนาความขัดแย้งระหว่างไทยและพม่าในฐานะจินตกรรมสงครามบนฐานของประวัติศาสตร์และความจริงเพื่อเป็นเหตุผลในการสร้างชาติของสังคมไทยผ่านโครงเรื่องในภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์นั้นสามารถส่งผลให้เกิดอคติระหว่างชาติ และนำไปสู่ปมขัดแย้งเชิงชาติพันธุ์ซึ่งเป็นความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งได้

คำสำคัญ: ชุมชนจินตกรรม, ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม, การวิเคราะห์วาทกรรม

Abstract

This article is a qualitative research. The research fieldwork is a narrative structure of Thai-Burmese historical war films. Research methodology is poststructuralism, applying Michel Foucault's concept – a discursive practice – to analyze a narrative structure of Thai-Burmese historical war films. The result of the research suggest that: the founding of Thai-Burmese conflict as a 'imagined war', based on a discourse of historical truth for the sake of Thai nation-building, via a narrative structure of Thai-Burmese historical war films will effect on an ethnic prejudice and ethnic conflict, which are a pattern of a cultural violence.

Keywords: Imagined community, Cultural violence, Discursive practice.

บทนำ

ไมเคิล ชาปิโร (Shapiro, 2004: 56) กล่าวว่า แผนการสร้างชาติกับบทละครนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างน่าสนใจและน่าศึกษา สำหรับสังคมไทยในปัจจุบัน “ละครสงครามอิงประวัติศาสตร์ที่ใช้การสงครามในสมัยประวัติศาสตร์อยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์” เป็นฉากใหญ่ นั่นก็คือตัวอย่างในบริบทสังคมไทยไม่ต่างจากที่ชาปิโรกล่าวไว้ อย่างไรก็ตาม บริบทละครอิงประวัติศาสตร์ในสังคมไทยนั้นจะนิยมชมชอบที่จะใช้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศว่าด้วยการรบระหว่างไทยและพม่าเป็นฉากหลัง อาทิ กบฏท้าวศรีสุธารจัน ขุนศึก บางระจันทั้งสองภาค สุริโยไท ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ยังไม่นับละครทีวีอีกไม่น้อย และล่าสุดคือ บางระจัน และข้าบดินทร์ โดยเฉพาะอย่างตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราชภาค 5 ถึงกับเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคืนความสุขให้กับคนไทยของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) (MThai News, 2557)

แต่กระนั้นหากจะมองให้ลึกไปในเชิงประวัติศาสตร์ ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เหล่านี้คือผลผลิตสำคัญของ

นโยบายชาตินิยมตั้งแต่จอมพล ป. พิบูลสงครามที่ใช้สร้าง “ความเป็นชาติ” ตามนโยบายรัฐนิยม ในเรื่องนี้ สายชล สัตยานุรักษ์ กล่าวว่า “ความเป็นไทย” กระแสหลักได้สร้าง “ความจริง” ขึ้นมาในสังคมไทย ด้วยการทำให้เชื่อว่า “ความเป็นไทย” นั้นเป็นมรดกตกทอดมาแต่อดีตโดยไม่มีเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ” (สายชล สัตยานุรักษ์, 2548) เรื่องเล่าหนึ่งให้เป็น ledge) สำคัญ ดังนี้

ว่าสามารถอธิบายไปถึงเรื่องใดเลยที่กล่าวถึง ดังนั้นสิ่งที่สร้างความน่าเชื่อถือให้ละครอิงประวัติศาสตร์ให้มีความน่าเชื่อถือ และมีอิทธิพลครอบงำผู้ชมละคร ส่วนหนึ่งก็คืออำนาจของประวัติศาสตร์กระแสหลักในการสร้างและต่อยอดความจริง ดังที่นักทฤษฎีโครงสร้างนิยมฝรั่งเศสอย่างมิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) กล่าวถึงกระบวนการสร้างความจริง หรือวาทกรรมหลักในสังคมว่า กระบวนการทางวาทกรรม (discursive practice) กล่าวอย่างกระชับที่สุด ผู้วิจัยต้องการสื่อว่าภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์นี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสถาปนาความจริงว่าด้วย “ชาติ” ของสังคมไทยที่ตกทอดมาตั้งแต่สมัยรัฐนิยมผ่านจินตกรรมว่าด้วยสงครามนั่นเอง

กระบวนการทางวาทกรรม

กระบวนการทางวาทกรรม (discursive practice) เป็นมโนทัศน์สำคัญหนึ่งของมิเชล ฟูโกต์ โดยมีนิยามว่า “ชุดของกฎเกณฑ์ทางประวัติศาสตร์และทางวัฒนธรรมที่ใช้ประกอบสร้างรูปแบบต่าง ๆ ของความรู้ อันซึ่งจะสร้างให้ถ้อยแถลงใด ๆ เกิดขึ้นได้” (O’Farrel, 1997) โดยวาทกรรมสำหรับฟูโกต์ นั้นเป็นการมองว่าสรรพสิ่งที่มนุษย์เข้าใจผ่านภาษาที่มนุษย์ได้ยินหรืออ่านได้นั้นไม่ใช่เพียงเรื่องของ การเชื่อมโยง “สรรพสิ่ง” เข้ากับ “คำ” เท่านั้น แต่เป็นทั้งโครงข่ายที่คลุมเครือของสรรพสิ่งที่ปรากฏ ที่มองเห็น ที่ถูกเติมแต่ง การวิเคราะห์วาทกรรม คือการที่นักวิเคราะห์วาทกรรมต้องมองเห็นจุดพร่องของสายสัมพันธ์อันแนบแน่นของสรรพสิ่งกับคำ มองให้เห็นชุดของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นการปฏิบัติการทางวาทกรรม ดังนั้นวาทกรรมจึงไม่ใช่เรื่องของสัญลักษณ์ที่มีความหมาย แต่เป็นกระบวนการอันเป็นระบบของสรรพสิ่งที่จะเผยตัวต่อโลก ที่เกิดขึ้นมาจากสถาบันทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ระบบระเบียบหรือกฎเกณฑ์ในการจำแนกสรรพสิ่งต่าง ๆ ” (Foucault, 1972: pp. 59 - 64)

กระบวนการทางวาทกรรม พูดในอีกภาษาหนึ่งก็คือกระบวนการสร้างความรู้ และความจริง ดังนั้นความรู้ อันจะนำมาสู่ความจริงจึงเป็นสิ่งที่ถูกประดิษฐ์ขึ้น เป็นผลผลิตของการการปฏิสังสรรค์ การเผชิญหน้า และการประนีประนอมยอมความของมนุษย์ (Gordon, 1994: 8) วาทกรรมของฟูโกต์จึงมีความหมายมากกว่า คำพูดหรือภาษา และ ความรู้เป็นเรื่องของ “การเมือง” หรือก็คือ “อำนาจ” นั่นเอง สำหรับฟูโกต์นั้นอำนาจคือสิ่งที่กำหนดว่าวาทกรรมนั้น “ทำงานอย่างไร” ในความหมายที่ว่าอำนาจเป็นยุทธวิธีที่จัดการความรู้ อำนาจเป็นสิ่งที่ทำให้ความรู้บางอย่าง พูดถึงได้ และบางอย่างพูดถึงไม่ได้ อำนาจและความรู้จึงเป็นสิ่งที่แนบสนิทกัน หรือในภาษาของฟูโกต์คือ “อำนาจ/ความรู้” สิ่งเป็นเทคนิควิธีสำคัญในการสร้าง “ความจริง/ความไม่จริง” ที่จะควบคุมมนุษย์ให้มีฐานะเพียงเป็นร่างทรงของวาทกรรมผ่านการสร้าง “ความจริง/ความไม่จริง” ขึ้น “ความจริง” ดังกล่าวอาจกลายเป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ ความเชื่อ จารีต ฯลฯ ในขณะที่เดียวกันก็เก็บกดปิดกั้นความจริงอื่น ๆ ออกไป ให้กลายเป็น “ความรู้ที่ถูกทำให้ไม่รู้” (subjugated knowledge) (Foucault, 1980; Hunt and Wickham, 1994, p. 91; Dean, 2001)

การสร้าง “ความจริง/ความไม่จริง” เป็นการจัดลำดับความสำคัญของความจริง หรือก็คือการสร้างวาทกรรมขึ้น แล้วต่อยอดวาทกรรมชุดนั้น วาทกรรมจะจัดระเบียบกฎเกณฑ์และกำหนดว่าถ้อยแถลง (statement) ใดเป็นไปได้ ถ้อยแถลงใดเป็นไปไม่ได้ เป็นที่ยอมรับได้หรือยอมรับไม่ได้ผ่านภาคปฏิบัติของวาทกรรม กำหนดว่าใครพูด ใช้วาทกรรมชุดใด ใช้อย่างไร ครอบงำให้ร่างทรงมองไม่เห็นและไม่ตั้งคำถามกับความจริงภายใต้วาทกรรมนั้น โดยฟูโกต์กล่าวว่านี่คือ “เศรษฐศาสตร์การเมืองของการสร้างความจริง” (Foucault, 1980) ทั้งนี้อำนาจดังกล่าวไม่ได้ดำรงอยู่ในฐานะสิ่งที่จับต้องได้ ทั้งยังไม่สามารถเป็นเจ้าของโดยใคร แต่สร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจของสังคมหรือรัฐสมัยใหม่ให้มีความรู้สึกร่วมกัน เป็นปกติที่ถูกรับรู้ร่วมกัน และในเวลาเดียวกันก็ครอบงำไปในเวลาเดียวกัน (Dean, 2001, pp. 324 - 339)

สำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมนั้น กาวิน เคนดอลล์ และเกรี วิคแฮม (Kendall and Wickham, 1999, pp. 42 - 46) อธิบายลำดับขั้นตอนในการประยุกต์วิธีวิทยาของฟูโกต์มาใช้ในการวิเคราะห์วาทกรรมไว้ดังนี้

- วาทกรรมเป็นคลังของถ้อยแถลงซึ่งสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีกฎบางอย่างครอบอยู่
- คว้าถ้อยแถลงนั้นสร้างขึ้นมาจากกฎใด
- กฎดังกล่าวทำให้อะไรเป็นสิ่งที่ “พูดถึงได้”
- กฎดังกล่าวเปิดช่องให้สร้างถ้อยแถลงใหม่ได้อย่างไร
- กฎดังกล่าวทำให้เกิดการกระทำทางวาทกรรมอะไรขึ้นมา

จากกรอบและวิธีการดังกล่าวนี้เองผู้เขียนจะนำมาประยุกต์ในการวิเคราะห์วาทกรรมเพื่อวิเคราะห์โครงเรื่องเล่าของภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยรบพม่า

กระบวนการทางวาทกรรมว่าด้วย ไทย-พม่า

เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีวิทยาของฟูโกต์โดยจำแนกตามเคนดอลล์ และ วิกแฮมที่กล่าวถึงข้างต้น จะพบว่า วาทกรรมเรื่องไทยรบพม่าเป็นคลังของถ้อยแถลงที่วางอยู่บนกฎของ “ชาตินิยม” โดยมีความจริงของกฎสำคัญคือการสร้าง “อริราชศัตรูถาวร” ให้กับ “ความเป็นไทย” ถ้อยแถลงที่ปรากฏในภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยรบพม่า ถูกเริ่มสร้างขึ้นในยุคเผด็จการทหารของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดังที่ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ คณะ (2541, หน้า 15 – 17) กล่าวว่า “ประวัติศาสตร์” เป็นการสร้างความคิดให้ไทยแตกแยกจากพม่า ทำให้คนในสังคมปัจจุบัน มองว่าพม่าเป็นอริราชศัตรู (arch enemy) อยู่ตามจินตนาการที่ตน ซึ่งเป็นผู้รับสารแฝงทางวัฒนธรรมผ่านละครที่สร้างขึ้น ชาวนวิทย์อธิบายว่าละครอิงประวัติศาสตร์มรดกตกทอดทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่เมื่อไทยต้องเผชิญกับการล่าอาณานิคมเมื่อช่วงรัชกาลที่ 4 - 5 สยามต้องสร้างความเป็นรัฐสยาม สร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งพร้อม ๆ กันนั้นองค์ความรู้ของพม่าก็ต้องถูกสร้างขึ้นด้วย

ในยุคชาตินิยมภายใต้การนำของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม การผลิตซ้ำเกิดขึ้นโดยใช้นโยบายของรัฐบาลผ่านทางนวนิยาย (ละคร) โดยเฉพาะกับภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์นั้นที่ใช้พื้นฐานประวัติศาสตร์ตาม “พงศาวดารเรื่องไทยรบพม่า” ซึ่งเป็นงานนิพนธ์ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพมาเป็นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาสิ่งที่กรมพระยาดำรงฯ (2544, หน้า 18 – 19) กล่าวว่า “...พงศาวดารไทยรบพม่าเขียนเพื่อความรู้เป็นสำคัญ เพื่อความเข้าใจตนเองจะได้เคารพคนอื่น...” และกรมพระยาดำรงฯ นั้นก็อธิบายไว้เพื่อให้ผู้ศึกษายุคหลังเข้าใจให้ถูกต้องว่า การรบที่กล่าวถึงในพงศาวดารนั้น เป็นเรื่องของกรุงศรีอยุธยา, ธนบุรี และต้นรัตนโกสินทร์ที่ตะวันตกเรียกว่าราชอาณาจักรสยามกับกรุงอังวะหรือหงสาวดี หรืออาราจักรตองอู ดังนั้นการรบกันของทั้งสองชนชาติที่กลายมาเป็นรัฐชาติในปัจจุบันนั้นไม่ใช่การรบของประเทศ หรือของรัฐ หรือของรัฐ-ชาติ แต่เป็นเรื่องของราชธานีรบกัน

ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะนิยามของ “รัฐ-ชาติ” ที่ไทยรับมาจากตะวันตกนั้นเพิ่งเกิดอย่างเป็นระบบเมื่อมีสนธิสัญญาเวสฟาเลีย หรือราว พ.ศ. 2191 ซึ่งกระบวนการดังกล่าวตามภาษาของชาปิโรเรียกว่า “เป็นการขมวดเอาเรื่องของการบีบบังคับรูปการของทั้ง กองทัพ, นโยบายการงบประมาณ และเศรษฐกิจ ด้วยการควบคุมธรรมาภิบาลทางวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งนี้ส่งผ่านอำนาจสู่ร่างกายของพลเมือง เพื่อสร้างสำนักทางขอบเขตสันติมา ของชาตินิยมและวัฒนธรรม” (Shapiro, ibid, p. 34.) หรือก็คือนอกจากราชธานีแล้วเป็นเรื่องของเมืองใครเมืองมัน เว้นแต่ว่าราชธานีนั้นจะเกณฑ์ไพร่พลมาจากเมืองอื่นที่เป็นบริวารมากหรือน้อยเท่านั้น ในเรื่องนี้ธี เอียวศรีวงศ์ (2545, หน้า 90 – 94) และ ธงชัย วินิจจะกูล (2530, หน้า 129 - 179) ชี้ให้เห็นว่าเมื่อละครอิงประวัติศาสตร์แสดงภาพ และผลิตซ้ำโครงเรื่องของอริราชศัตรูอย่างพม่าออกมาแล้วแล้วนั้น ความคิดของการเป็น “ศัตรูถาวร” นี้จะไม่กลายเป็น “ประวัติศาสตร์/ความจริง” หลักในสังคม “ความเป็นศัตรู” ที่เรื่องเล่าของไทยยึดเหนี่ยวให้พม่า อย่างน้อยมันก็ไม่ได้ถูกสร้างมาเพื่อการเคลื่อนไหวทางการเมือง แต่หากมองว่าเมื่อมันได้กลายเป็น “ประวัติศาสตร์/ความจริง” หลักในสังคมแล้ว จากที่กล่าวมา ดังนั้น สิ่งที่ถูกพูดถึงในวาทกรรม “ไทยรบพม่า” ชุดนี้คือ “ไทยถูกพม่ารุกราน”, “ไทยถูกพม่ากดขี่”, คนไทยต้องเสียสละเลือดเนื้อชีวิตเพื่อปกป้องชาติ, “คนไทยต้องรักชาติแม้ตัวตาย” ฯลฯ โดยทั้งหมดนั้น ฝ่ายไทยต้องเป็นตัวเอก และฝ่ายพม่าคือผู้ร้าย และมีเป้าหมายของภาพยนตร์ และละคร คือ เชิดชูชาตินิยม อาทิ

รูปภาพที่ 1: ภาพ และคำโปรย ภาพยนตร์เรื่อง สุริโยทัย และภาพยนตร์ชุดเรื่อง ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และโปสเตอร์ละครเวทีเรื่องสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

(ที่มา <http://www.movie.sanook.com/>)

รูปภาพที่ 2: ภาพ และคำโปรย ละครเรื่อง บางระจัน (2558) และ ชัยบาดินทร์ (2558)

(ที่มา <http://www.drama.tlcthai.com/>)

ที่น่าสนใจคือภาพของการตายเพื่อ “ชาติ” ในละครอิงประวัติศาสตร์ นั้นถูกทำให้ดูเป็นสิ่งงดงาม อาทิ

รูปภาพที่ 3: ภาพ และคำโปรย ภาพยนตร์เรื่อง สุริโยทัย (ที่มา ภาพยนตร์สุริโยทัย, 2555)

รูปภาพที่ 4: ภาพ และคำโปรย ละครเรื่อง บางระจัน (2558)

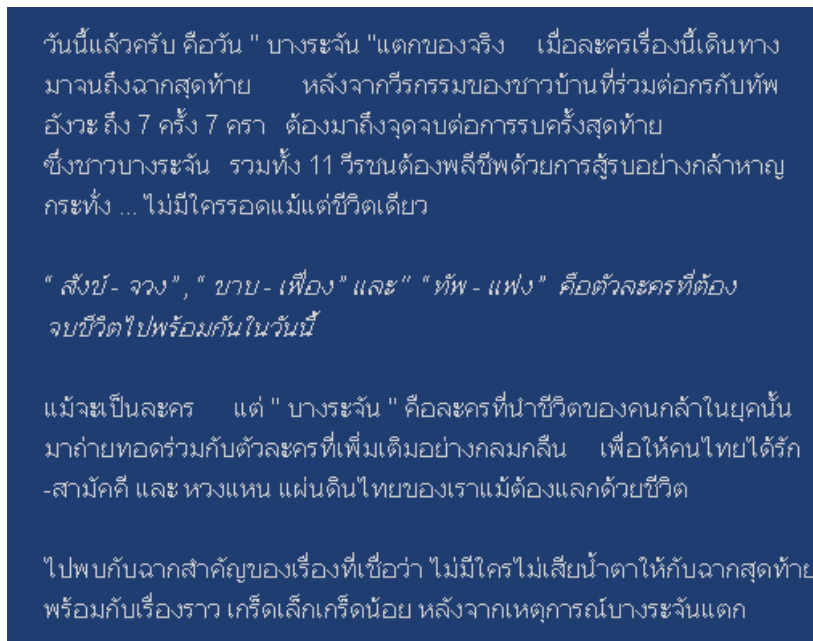
(ที่มา <http://www.thairath.co.th/>)

นอกจากนี้ การที่วาทกรรมไทยรบพม่าได้สร้างความจริงชุดหนึ่งนั่นคือ “กฏอริราชศัตรูถาวร” ที่ผลิตซ้ำเพื่อตอกย้ำชาตินิยมได้ และส่งผลในทางบวกในทางธุรกิจอีกด้วย อาทิ ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์บนวาทกรรม ไทยรบพม่า เป็นสิ่งที่สามารถผลิตซ้ำได้ตลอด และสร้างดูจากรายชื่อภาพยนตร์ที่ วิกีพีเดียภาษาไทยรวบรวมไว้นั้น ใน 10 อันดับแรกรายชื่อภาพยนตร์ไทยที่ทำเงินสูงสุดในประเทศไทย มีภาพยนตร์ที่มีฉากหลังเป็นสงครามไทย-พม่าถึง 6 เรื่อง ได้แก่ สุริโยไท(2544), ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค 1 องค์ประกันหงสา (2550), ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค 2 ประกาศอิสรภาพ (2550), ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค 3 ยุทธนาวี (2554), ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค 5 ยุทธหัตถี (2557), และ บางระจัน (2543) และในส่วนของ ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทั้ง 6 ภาครวมสุริโยทัยที่ถือเป็นเรื่องราวที่สืบเนื่องกันนั้น มีรายได้รวมถึงกว่า 1 ล้านล้านบาท (<https://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อภาพยนตร์ไทยที่ทำเงินสูงสุดในประเทศไทย/>) หรือกับละคร อาทิ บางระจัน (2558) เป็นเนื้อเรื่องที่ผลิตเป็นละครและภาพยนตร์มาหลายครั้ง หรือข้าบดินทร์ (2558) ก็มีเรตติ้งในช่วงเวลาออกฉายระดับที่สูงเช่นกัน

วาทกรรม “ไทยรบพม่า” ที่นำมาสู่ความเชื่อเรื่อง “ชาตินิยมความเป็นไทย” จากกฎดังกล่าวทำให้เกิดการกระทำทางวาทกรรมว่าการบริโภคผลงานภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์นั้นเป็นสิ่งที่ “ควรกระทำ” และเป็นส่วนหนึ่งของ “ความรักชาติ” อาทิ

รูปภาพที่ 5: ความคิดเห็นของผู้ติดตาม ละคร ข้าบดินทร์ (ที่มา <http://lakorn.guchill.com>)

รูปภาพที่ 6: ความคิดเห็นของผู้ติดตาม ละคร บางระจัน (ที่มา <http://pantip.com/topic/33345534>)

หรือ กรณี ฟุตบอลซีเกมส์ พ.ศ. 2558 ที่มีชาติไทยเข้าชิงเหรียญทองกับทีมชาติเมียนมาร์ มีผู้ทำภาพเผยแพร่ ดังรูป

รูปภาพที่ 7: ภาพโปรโมตการแข่งขันฟุตบอลซีเกมส์ พ.ศ. 2558 (ที่มา <http://www.kodball.com/>)

เมื่อวิเคราะห์การสถาปนาความจริงผ่านประวัติศาสตร์ของไทยรบพม่า จะกล่าวได้ว่ากระบวนการทางวาทกรรมดังกล่าวได้ครอบงำมุมมองของไทยต่อพม่าในฐานะศัตรูตัวฉกาจที่มองจากมุมมองของฝ่ายไทยเพียงด้านเดียว ซึ่งสร้าง ร่องทรงของวาทกรรมของประวัติศาสตร์ และคงไม่เป็นเรื่องแปลกที่ร่องทรงทั้งหลายนี้ก็มีบางส่วนที่ได้เข้ามา มีบทบาทในวงการบันเทิง และบางส่วนของบางส่วนนั้นก็มิบทบาทในการสร้างสรรค์ละครอิงประวัติศาสตร์ โดยหา รู้ไม่ว่าตนเองกลายเป็นร่องทรงของการผลิตซ้ำความขัดแย้งนับแต่โบราณของไทย-พม่า เรื่องเล่าที่เรียกว่าภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ กับเรื่องเล่าที่เกิดจากการศึกษาประวัติศาสตร์ของไทยจึงแยกจากกันได้ไม่เด็ดขาด

ประวัติศาสตร์คือเครื่องมือที่สร้างความจริง ที่เรียกว่า “วัฒนธรรมความเป็นชาติ” ในขณะที่เดียวกันก็สร้างความชอบธรรมให้การใช้อำนาจของรัฐไทยสมัยใหม่ให้มีความรู้สึกหลอมรวมเป็น “ชาติ” หรือก็คือการสร้าง “ความรู้สึกร่วมกัน” ความจริงว่าด้วยชาติกลายเป็นความเป็นปกติที่ถูกรับรู้ และในเวลาเดียวกันก็ครอบงำผู้บริโภคประวัติศาสตร์ เป็นเศรษฐศาสตร์ทางการเมืองว่าด้วยความเป็นไทย ประวัติศาสตร์จึงได้ครอบงำสังคมผ่านเครื่องมือบางอย่างในที่นี้ก็คือภาพยนตร์และละครอิงประวัติศาสตร์ที่สามารถแทรกซึมสู่ทุกภาคส่วนของสังคม อาทิกรณีของการใช้ภาพยนตร์เรื่องตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราชโยกกับชาติและความมั่นคง อาทิ กรณีที่นายวารินทร์ บัววิรัตน์เลิศ กล่าวถึง พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ว่าในชาติที่แล้วเป็นทหารเอกของพระนเรศวรมหาราช พอกลับมาเกิดชาตินี้จึงต้องมารับหน้าที่กอบกู้แก้ไขปัญหามันเมือง มีดวงมั่นคงแข็งแรงมีบาร์มีมากหน้าที่ของ พล.อ. ประยุทธ์ ในฐานะนายกรัฐมนตรีคนใหม่คือการ ฟันฟูประเทศ เป็นคนดีที่มาแก้ปัญหา และไม่น่าปล่อยให้เกิดมีการเลือกตั้งเกิดขึ้นอย่างน้อย 2 – 3 ปี เพื่อให้บ้านเมืองสุขสงบ (ทีมข่าวเดลินิวส์, 2557) หรือกรณีที่ภาพยนตร์เรื่องตำนานสมเด็จพระนเรศวรกลายเป็น “ทาง” ออกของปัญหาทางการเมืองในสังคมการเมืองไทย อาทิ

“คนไทยเผลอ! ถึงจะชอบหนังไทยไม่ชอบหนังไทยก็อยากชวนกันไปดูหนัง “ตำนานสมเด็จพระนเรศวรฯ” ที่ตอนนี้คนดูกันทั่วไทย กวาดรายได้เป็นประวัติศาสตร์หนังไทยรอบหลายปีไปแล้ว..เห็นหนังสื่อพิมพ์เขาเขียนเชียร์กันอีกทีก็ว่า นอกจากจะ “กู้ชาติ” ยัง “กู้หนังไทย” ให้ ยังเป็นหนังดีมีคุณค่า ที่กระตุ้นเลิตรักชาติคนไทยให้ “ตื่นตัว”...แถม น.ส.พ.เขายังลงข่าวว่า “ท่านมู๋” ประกาศจะนำรายได้ทั้งหมดจากหนังเรื่องนี้ไม่มีหักค่าใช้จ่าย จะนำขึ้นทูลเกล้าถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา ในวันที่ 5 ธันวาคม 2550 เท่ากับดูหนังได้สนุกแล้วยังได้บุญที่ถวายเป็นพระราชกุศลแด่ในหลวงอีกคุ้มดีเนอะ ! เขาว่าพลังใจ “คนสร้างหนังไทย” กลับมาแล้วต้องการให้คนดูออกมา “กู้ชาติ” พัฒนาเมืองไทยให้เกรเกรียง! ในช่วงที่บ้านเมืองยังอ่อนไหว ยังมีนับเนื่องจากผลวิกฤตการเมืองเมื่อปีก่อน ที่เกิดจากการหมกหมมของระบอบทักษิณอปปิไตย แอนด์ ทักษิณมิกส์” (ตาซัว, 2550)

หรือ

“ทหาร นพค.45 จ.สตูล นำเยาวชนกว่า 36 คน เข้าค่ายฝึกความมั่นคงในอุดมการณ์ “ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” ก่อนพาเข้าเมืองหาดใหญ่ชมภาพยนตร์ “ตำนานสมเด็จพระนเรศวร” ตอนยุทธหัตถี...เพื่อให้เยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมให้มีความมั่นคงในอุดมการณ์แห่งความเป็นชาติไทย รู้ถึงประวัติศาสตร์ของชาติไทย และมีความยึดมั่นในสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความรักสามัคคี มีระเบียบวินัย มีบุคลิกภาพ และสุขภาพอนามัยที่ดี ...” (ASTVผู้จัดการออนไลน์, 2557)

หรือ

“ผู้ว่าลำปาง ร่วมกับ มทบ.32 เหมารองภาพยนตร์พาเลื่อเลื่อง-เลื่อแดง กว่า 300 คน ดู “ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช” หวังทุกฝ่ายหันหน้าปรองดอง มีสำนึกรักแผ่นดินเกิด...การรวมตัวของทหาร ตำรวจ ข้าราชการ นักการเมือง สื่อมวลชน และ แกนนำกลุ่มสีต่าง ๆ ทั้งเลื่อแดง เลื่อเหลือง ที่ถูกเชิญเข้าไปรายงานตัวทั้งที่มณฑลทหารบกที่ 32 และส่วนกลาง กว่า 300 คน พวกเข้เข้าชมภาพยนตร์เรื่องตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ตอนยุทธหัตถี ซึ่งทางจังหวัดลำปาง โดยนายธำนิษฐ์ สุภาแสน ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง ร่วมกับมณฑลทหารบกที่ 32 โดยพลตรีอุกฤษณ์ อากาศวิภาต ผบ.มทบ.32 หัวหน้ากองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อยมณฑลทหารบกที่ 32 ได้เหมายภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวจำนวนหนึ่งโรงเพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้าชมภาพยนตร์เรื่องนี้ เพื่อให้ทุกฝ่ายเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่มทุกสีที่กำลังมีความขัดแย้งทางการเมืองให้หันมาสามัคคีปรองดองมีสำนึกรักแผ่นดินเกิดให้มากขึ้นและยึดผลประโยชน์ของชาติและแผ่นดินเป็นที่ตั้งมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง พวกพ้องหรือของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง...” (TNEWS, 2557)

วาทกรรมความรักชาติ การเสียสละเพื่อส่วนรวม ความเศร้าโศกจากการเสียบ้านเมือง ความตายเพื่อธำรงชาติ ฯลฯ การเสียสละตนเองเพื่อแก้ไขวิกฤติทางการเมือง จึงถูกผูกโยงอย่างแนบเนียนอยู่กับภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ไทยรบพม่า กฎแห่งอริราชศัตรูที่ถูกผลิตซ้ำ บริโภค และครอบงำร่างทรงในสังคมการเมืองไทยให้พม่าคือศัตรูของ

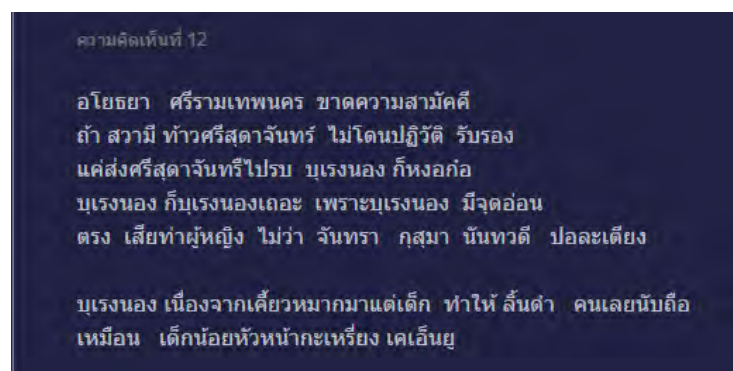
ความเป็นชาติ แต่ทั้งหมดนี้ก็เป็นถ้อยแถลงที่มีเป้าหมายในการสถาปนาสนับสนุนอำนาจให้กับความจริงว่าในการผูกโยงเรื่อง “ชาติ” เข้ากับ “ความเป็นไทย” นั้นเอง

ร่างทรง กับ ความรู้ที่ถูกทำให้ไม่รู้ ในความจริงเรื่องไทยรบพม่า

หากยกตัวอย่างของภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ที่ว่าด้วยสงครามระหว่างไทยกับพม่าจะพบว่าเหตุผลของสงครามนั้นจะเกิดจากการรุกรานของพม่าต่อไทยทั้งสิ้น ไม่มีเรื่องใดเลยที่กล่าวถึงการรุกรานของไทย หรือแม้แต่ไม่เคยถือว่า “การรุกรานของพม่า” นั้นเป็น “การปราบกบฏ” แต่เนื้อเรื่องมักจะบอกว่าเป็น “การต่อสู้เพื่อปกป้องตนเอง” หรือ “ประกาศอิสรภาพ” จากพม่าของคนไทย ในทางกลับกันสำหรับภาพของพม่าในปัจจุบันนั้น ประวัติศาสตร์ไทยสร้างภาพให้พม่ามีแต่ความล้มเหลวที่ล้าหลังและยากจน ผ่านการให้เหตุผลว่าเพราะอดีตพม่ามีผู้นำที่อ่อนแอ จึงไม่สามารถต้านภัยจากอาณานิคมได้ ซึ่งกลับหัวกลับหางภาพของพม่าในระหว่างถูกสงครามในอดีตที่ถูกสร้างให้ดูมีภาพของความน่ากลัว, ดุร้าย เหมือนเผ่ามหาโจรที่คอยมาปล้นคนไทย ในเรื่องข้อเท็จจริงนั้นพม่าเป็นศัตรูที่ยิ่งใหญ่เพียงใดสำหรับไทยนั้นคงยากที่จะระบุ (สมเด็จพระยามะยาดำรงราชานุภาพ อ้างใน ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ, 2541, หน้า 12-14)

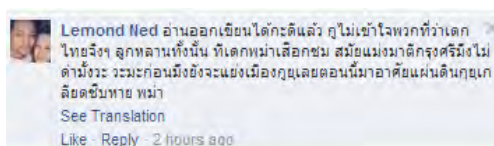
ในเรื่องนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2545, หน้า 91 – 93) กล่าวว่า สภาพที่เป็นจริงของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศพม่าเป็นเอกศัตรูจริง ๆ ก็เมื่อก่อนเสียกรุงศรีอยุธยาถึงต้นรัตนโกสินทร์เท่านั้น แค่มากลายเป็นศัตรูถาวรของไทยเอาที่เมื่อตอนที่ไทยรวบอำนาจสู่ศูนย์กลางประมาณ รัชกาลที่ 5 พร้อมกับสร้างจินตนากรรมของความเป็นชาติที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม โดยเวทีที่ดีที่สุดของการสร้างศัตรูถาวรนี้ก็คือประวัติศาสตร์ พม่าถูกสร้างเอาไว้โดยนักประวัติศาสตร์ และกลุ่มผู้นำสยามและ ไทย เพื่อให้ชาติมีศัตรูที่พอพิດพอเหวี่ยงไม่ใหญ่เกินไป หรือเล็กเกินไป และสิ่งหนึ่งคือจากประวัติศาสตร์สงครามกับพม่า การสร้างชาติของไทยจะสร้างวีรบุรุษ และวีรสตรีของชาติได้มาก และสิ่งที่สำคัญคือความที่พม่าในช่วงนั้นอ่อนแอจากการถูกยึดครองโดยอังกฤษ ตัวตนที่เปี่ยมด้วยศักดิ์ศรีจึงไร้ตัวตนที่เป็นอันตรายต่อไทย และได้กลายเป็นสำนวนสำหรับสำนึกทางประวัติศาสตร์ของคนไทย ผ่านสื่อมวลชนสมัยใหม่

ผลของกระบวนการทางวาทกรรมดังกล่าวยังส่งผลให้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ของพม่า หรือบุคคลสำคัญของพม่าที่มีความยิ่งใหญ่ หรือบุคคลที่มีความสามารถนั้น เป็นความจริงที่ไม่มีความจำเป็น หรือไม่ควรรับทราบ หรือไม่ควรชื่นชมจากร่างทรงจำนวนหนึ่งในสังคมการเมืองไทย อาทิ

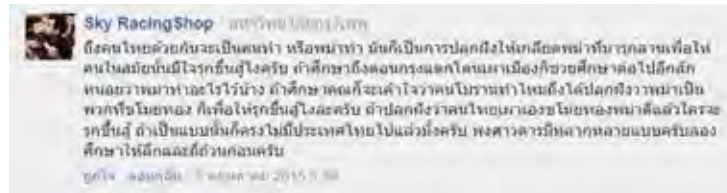

รูปภาพที่ 8: หนึ่งในความคิดเห็นต่อพระเจ้าตะเบงชเวตี้ในเวบบอร์ดพันทิป

(ที่มา <http://pantip.com/topic/31099431>)

รูปภาพที่ 9: หนึ่งในความเห็นต่อกรณีที่เด็กพม่าชนะเลิศรางวัลคัดลายมือภาษาไทยของ สพฐ.

รูปภาพที่ 12: หนึ่งในความคิดเห็นกรณีที่มีผู้ถกเถียงกรณีทองคำบนยอดเจดีย์เขาดากอง

(ที่มา <http://board.postjung.com/875268.html>)

จะเห็นได้ว่าการสร้าง “ความจริง/ความไม่จริง” ภายใต้กระบวนการทางวาทกรรมไทยรบพม่า เป็นการจัดลำดับความสำคัญของความจริงถึงการถูกกระทำของ “ชาติ” ไทย วาทกรรมดังกล่าวจะจัดระเบียบกฎเกณฑ์และกำหนดว่าถ้อยแถลงที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของความจริงเรื่องอริราชศัตรู ที่ไทยเป็นตัวเอก และพม่าเป็นตัวร้ายเท่านั้นที่เป็นถ้อยแถลงที่เป็นไปได้ เกิดกระบวนการครอบงำให้ร่างทรงมองไม่เห็นและไม่ตั้งคำถามกับความจริง ตอกย้ำความจริงนั้นด้วยเรื่องเล่าต่าง ๆ รวมถึงละครอิงประวัติศาสตร์ไทย-พม่า หรือในภาษาของฟูโกต์ก็คือส่วนหนึ่งของ “เศรษฐศาสตร์การเมืองของการสร้างความจริงว่าด้วยความเป็นไทย” นั่นเอง

unสรุป

การการวิเคราะห์วาทกรรม โดยเน้นไปที่ส่วนแรกของกระบวนการนั้นคือการพิจารณาที่กระบวนการทางวาทกรรมในการสร้าง “ความเป็นไทย” โดยมีภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือนี้ พบว่า ภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เหล่านี้คือผลผลิตสำคัญของนโยบายชาตินิยมตั้งแต่จอมพล ป. พิบูลสงครามตามนโยบายรัฐนิยม โดยสร้าง “ความจริง” ขึ้นมาในสังคมไทย ด้วยการทำให้เชื่อว่าความเป็นไทยเป็นมรดกตกทอดมาแต่อดีตโดยไม่มีเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ โดยผูกโยงกับบทบาทของเหล่าวีรชนผู้รักชาติตามแต่ละบทประพันธ์ ถ้อยแถลงที่พูดได้ไนวาทกรรม ไทยรบพม่า ชุดนี้คือ “ไทยถูกพม่ารุกราน”, “ไทยถูกพม่ากดขี่”, คนไทยต้องเสียสละเลือดเนื้อชีวิตเพื่อปกป้องชาติ, “คนไทยต้องรักชาติแม้ตัวตาย” ที่ฝ่ายไทยต้องเป็นตัวเอก และฝ่ายพม่าคือผู้ร้าย และมีเป้าหมายสำคัญคือชาตินิยม การบริโภคผลงานภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์นั้นเป็นสิ่งที่ควรกระทำและเป็นส่วนหนึ่งของความรักชาติ หรือก็คือยึดโยงชาติเข้ากับความเป็นไทยอย่างแนบเนียน

กระบวนการทางวาทกรรมดังกล่าวสร้างพม่าในฐานะอริราชศัตรู และสร้างร่างทรงของวาทกรรมที่ตอกย้ำวาทกรรม โดยหาวิธีไม่ว่าตนเองกลายเป็นร่างทรงของการผลิตซ้ำความขัดแย้งนับแต่โบราณของไทย-พม่า ผลของกระบวนการทางวาทกรรมดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดความรู้ที่ไม่ต้องรู้ เป็นความจริงที่ไม่มีความจำเป็น หรือไม่ควรรับทราบ หรือไม่ควรชื่นชม อาทิ ประวัติศาสตร์ของพม่า หรือบุคคลสำคัญของพม่าที่มีความยิ่งใหญ่ หรือบุคคลพม่าที่มีความสามารถ เช่นกรณีของละครเรื่องผู้ชนะสิบทิศ หรือเด็กพม่าที่ได้รับรางวัลคัดลายมือ หรือแม้แต่การที่ไม่สามารถกล่าวหรือลองคิดได้ว่า การหลั่งน้ำทักษิโณทกของสมเด็จพระนเรศวรนั้นเป็นสิ่งที่อื่นใดนอกจากความรักชาติจนต้องประกาศอิสรภาพ หรือชาวบางระจันนั้นเสียสละชีพเพื่อชาติไทยหรือเพื่อบางระจัน เป็นต้น แต่ทั้งหมดนี้ก็เพื่อขับเน้นการครอบงำว่าด้วยความเป็นไทยให้แก่สังคมการเมืองไทยโดยรวมนั่นเอง

ในฐานะที่ประชาคมอาเซียนจะถูกทำให้มีความเป็นทางการมากขึ้น แทรกซึ่งเข้าสู่มิติต่าง ๆ มากขึ้น ในปลายปี 2558 นี้ สิ่งหนึ่งที่เป็นเป้าหมายสำคัญนอกจากการหลอมรวมด้านเศรษฐกิจที่ดูจะเป็นสิ่งที่นำเสนอออกมามากที่สุด ยังมีการหลอมรวมด้านการเมืองความมั่นคง และการหลอมรวมในด้านสังคมวัฒนธรรม สถานะที่เปลี่ยนแปลงนี้เรียกร้องให้ “ความเป็นไทย” ต้องมองไกลกว่าตัวเองมากยิ่งขึ้น รู้หนึ่งเป็นหนึ่งกับความหลากหลายที่มากขึ้น วาทกรรมไทยรบพม่าจึงเป็นตัวอย่างส่วนหนึ่งในการทำให้ร่างทรงในสังคมการเมืองไทยไม่น้อยยังมีโลกทัศน์อยู่แค่ในขอบเขตชวาทอง มองไม่เห็นความเป็นอาเซียน แม้คนในสังคมไทยอีกไม่น้อยก็ตามจะเริ่มก้าวข้ามวาทกรรมนี้ไปบ้างแล้วก็ตาม

วันที่ค้นข้อมูล 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2558, เข้าถึงได้จาก

บรรณานุกรม

- คนชายขอบ. (2552, 14 สิงหาคม). คบพม่าไว้ค้าขายแต่ไม่วายหวาดระแวง. เข้าถึงได้จาก <http://www.blogazine.pub/blogs/ong/post/2389#sthash.HZ64Vok6.dpuf>
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และคณะ. (2541). ไทยมองพม่า. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตยในพม่า (กรพ.).
- คำซัว (นามแฝง). (2550, 2 กุมภาพันธ์). ไปกระตุ้นต่อมรักชาติ ด้วยหนังตำนานสมเด็จพระนเรศวรฯ กันเถอะ. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/sakittommouse/2007/02/02/entry-1/>.
- ทีมข่าวเดลินิวส์. (2557, 6 มิถุนายน). โหระ คมข. โอ้ «บิกตู» ทหารเอกพระนเรศวร กลับชาติมากอบกู้ประเทศ. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม พ.ศ. 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.dailynews.co.th/regional/243068/>.
- ธงชัย วินิจจะกูล. (2530). ประวัติศาสตร์การสร้าง “ตัวตน”. ใน สมบัติ จันทรวงศ์ และชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (บก.). อยู่เมืองไทย: รวมบทความทางสังคมการเมืองเพื่อเป็นเกียรติแก่ อ. เสน่ห์ จามริก ในโอกาสครบรอบ 60 ปี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2556). กำเนิดสยามจากแผนที่: ประวัติศาสตร์ภูมิกายของชาติ. (แปลจาก Siam Mapped: A History of the Geo-Body of a Nation. พวงทอง ภวัครพันธุ์ และคนอื่น ๆ . (แปล.). กรุงเทพฯ: อ่าน. นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2545). ว่าด้วย การเมืองของประวัติศาสตร์ และความทรงจำ. กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม.
- สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงราชูปถัมภ์. (2545). พงศาวดารเรื่องไทยรบพม่า (ฉบับมติชน). กรุงเทพฯ: มติชน.
- สายชล สัตยานุรักษ์. (2548). การสร้าง “ความเป็นไทย” กระแสหลักและ “ความจริง” ที่ “ความเป็นไทย” สร้าง. บทความนำเสนอในเวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทยครั้งที่ 2 (มติใหม่ของการวิจัยทางมนุษยศาสตร์แบบสหวิทยาการและบูรณาการ) ระหว่างวันที่ 10 - 11 สิงหาคม 2548 ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว เชียงใหม่.
- ASTVผู้จัดการออนไลน์. (2557, 16 มิถุนายน). “ทหารสตูล” นำเยาวชนปลูกฝังอุดมการณ์รักชาติ ก่อนพาชมหนัง “พระนเรศวร”. วันที่ค้นข้อมูล 12 กันยายน พ.ศ. 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/South/ViewNews.aspx?NewsID=9570000067674/>.
- MThai News. (2557, 12 มิถุนายน). สหมงคลฟิล์ม เผย เป็นความร่วมมือ คสช.คืนความสุขคนไทย ดูนเรศวรฟรี. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม พ.ศ. 2558, เข้าถึงได้จาก <http://news.mthai.com/hot-news/general-news/346092.html/>.
- TNEWS. (2557, 4 มิถุนายน). มทบ.32 ต้อนรับเสด็จ-แดนดูหนังพระนเรศวรฯ หวังกระตุ้นเลิศจิตรักชาติ. วันที่ค้นข้อมูล 12 สิงหาคม พ.ศ. 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.tnews.co.th/html/content/93022/>.
- Appadurai, A. (1996). Sovereignty without Territoriality: Note for a Postnational Geography. in Patricia Yaeger(ed.). **The Geography of Identity**. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Dean, M. (2001). Michel Foucault: A Man in Danger. in George Ritzer and Barry Smart (eds.). **Handbook of Social Theory**. London: Sage.
- Foucault, M. (1972). **The Archaeology of Knowledge and The Discourse on Language**. Sheridan-Smith, A. M. (trans.). Pantheon Books, New York.
- Foucault, M. (1980). **Howison Lectures: Truth and Subjectivity on October 20-21, 1980** (Foucault Audio Archive). The History Department and French Department on the UC Berkeley campus. Berkeley: The Media Resources Center at the University of California.
- Gordon, C. (1994). Introduction. in Faubion, J. D. (ed.). **Michel Foucault: Power**. New York: The New York Press.

- Hunt, A. and Wickham, G. (1994) **Foucault and Law: Towards a Sociology of Law as Governance**. London: Pluto.
- Kendall, G. and Wickham, G. (1999). **Using Foucault's Methods**. London: Sage.
- O'Farrel, Clare. (2014). Key Concepts. Retrieved: Aug 10, 2015, from <http://www.michel-foucault.com>.
- Shapiro, M. J. (2004). **Methods and Nations: cultural governance and the indigenous subject**. New York: Routledge.

ข้อมูลรูปภาพ

<http://board.postjung.com>.
<http://drama-addict.com>.
<http://lakorn.guchill.com>.
<http://pantip.com>.
<http://www.drama.tlcthai.com>.
<http://www.kodball.com>.
<http://www.movie.sanook.com>.
<http://www.thairath.co.th>.
<https://th.wikipedia.org>.

ศธ. ๖๖๑๒ / ๒๕๕๖

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๓๑

๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ตอบรับการนำเสนอบทความวิจัยและบทความวิชาการในงานประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และ
รัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑๕

เรียน อ.พิสิษฐกุล แก้วงาม

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ขอตอบรับบทความวิจัยและบทความวิชาการ
เพื่อร่วมนำเสนอในงานประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑๕
ระหว่างวันที่ ๕-๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี จอมเทียน พัทยา จังหวัดชลบุรี
เรื่อง จินตกรรมสงครามและการสร้างชาติ : กรณีศึกษาภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์การเมืองเรื่องไทยรบพม่า
ของท่านแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรื่อตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

โทรศัพท์ ๐-๓๘๑๐-๒๓๖๙ ต่อ ๑๐๕, ๑๑๔

หรือ ๐-๓๘๓๙-๐๒๔๓ โทรสาร ๐-๓๘๓๙-๓๔๗๕ ต่อ ๑๐๒